

İşletim Sistemi Nedir?

Bilgisayar ile kullanıcı arasında iletişimi sağlayan aracıya işletim sistemi adı verilir. İşletim sistemi bir tercüman olarak düşünülebilir. Kullanıcının yapmak istediklerini bilgisayarın anlayacağı dile çevirir ve Merkezi İşlem Birimine iletir. MİB (CPU) işlemleri gerçekleştirir ve bulduğu sonuçları yine işletim sistemine gönderir. İşletim sistemi bulunan sonuçları yada yapılan işlemleri kullanıcının anlayacağı dile çevirerek çıkış birimleri vasıtasıyla sonuç gösterir. Bir bilgisayarda işletim sistemi mevcut değilse bilgisayar çalışmayacaktır.

Günümüzde kullanılan değişik işletim sistemlerinden bazıları şunlardır:

- Windows
- DOS
- Unix
- Novell
- McOs
- OS / 2
- Linux

Tüm dünyada Linux işletim sistemi yaygınlaşmaya başlasa da en yaygın olarak yine Windows işletim sistemi kullanılmaktadır. Windows işletim sisteminin de değişik sürümleri mevcuttur. İlk çıkan Windows sürümü 3.1 adındaydı. Daha sonra 95-98-NT-2000-Me-Xp ,Wista,Windows 7. Windows 8. Her çıkan Windows sürümü bir önceki Windows sürümünün bütün özelliklerini taşımakta ve extra olarak yeni seçenekler bulundurmaktadır. Windows tan önce Microsoft DOS (MS-DOS) işletim sistemi kullanılmaktaydı. Bu işletim sistemi Windows gibi görsel olmamakla birlikte Windows kadar kullanışlı değildi. Windows'un bazı özelliklerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Görseldir.
2. Hızlıdır.
3. Bir işlemin yapılabilmesi için birden fazla yöntem mevcuttur.
4. Aynı anda birden fazla programı çalıştırabilir. Aynı anda çalışabilecek dosya sayısı bilgisayarın RAM i ile paraleldir.
5. Çalışabilmesi için en az 2 Gb Ram e ihtiyaç vardır.

...

KAPASİTE BİRİMLERİ

İşlerim sistemi ikilik sayı düzeninde çalışır 0 ve 1 bu sistemin elemanlarıdır. 0 yada 1 değeri Bit(Binary Digit) Sayısal işaretleme olarak adlandırılır.

8 adaet bitin yan yana gelmesiyle kabaca 1 byte oluşur. Kabaca 1 byte 1 karekter olarak adlandırabiliriz.

8 in katları 1024 byte=1 kilo byte

1024 kilo byte=1mega byte

1024 megabyte=1giga byte

1024 giga byte=1 terabyte olarak adlandırılır.

Önemli olan dosyaların ne kadar yer kapladığı ve aktarmak istediğimiz yerde boş yer olup olmadığıdır.

SINAVDA 1024 BYTE 1000 BYTE OLARAK ALALIM. PRATİKLİK AÇISINDAN.

Windows Masaüstü Kavramı

Windows çalışmaya hazır hale geldiğindeki (Bazı kaynaklarda bilgisayar ilk açıldığında) ekrana masaüstü adı verilmektedir. Masaüstünde aşağıdaki şekilde görüldüğü gibi simgeler mevcuttur. Bu simgelerden Bilgisayarım , Belgelerim , Ağ Bağlantıları (Ağ Komşuları) , Geri Dönüşüm Kutusu ve Internet Explorer standart olarak Windows ilk kurulduğunda masaüstüne yerleştirilir. Diğer simgeler kullanıcılar tarafından oluşturulan dosya yada klasörlerdir. Masaüstünün alt tarafında başlat düğmesinin bulunduğu çubuğa görev çubuğu adı verilir.

Bilgisayarım : Bilgisayardaki bitin bilgilere ulaşmak için kullanılan simgedir. Bütün dosya ve klasörler aslında bu simge içerisinde bulunmaktadır.

----Masaüstü ve görev çubuğu----

Belgelerim Simgesi : Genelde üzerinde çok sık çalışılan dosyaların , internetten indirilen dosyaların ve bunun gibi belgelerin ulaşım bakımından kolaylık sağlaması açısından saklandığı bölümdür.

Geri Dönüşüm Kutusu Simgesi : Silinen dosyaların geçici olarak tutulduğu alandır. Asıl amacı yanlışlıkla silinen dosyaları kurtarmaktır.

Görev Çubuğu Kavramı

Masaüstünün alt tarafında bulunan , açık olan programlar hakkında bilgi veren , aktif pencereyi gösteren ve açık olan uygulamalar arasında geçiş yapmak amacıyla kullanılan çubuğa görev çubuğu adı verilir. Windows ilk kurulduğunda , ayarlarda değişiklik yapılmadıysa standart olarak başlat düğmesi , açık olan program varsa bunların düğmeleri , klavye dili ve saat görünmektedir.

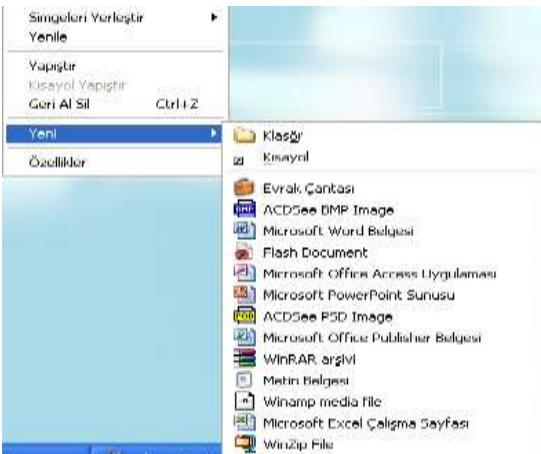
Başlat düğmesi , birtakım işlemlerin yapılabilmesi için bir nevi kısayoldur. Bir programı

çalıştırmak , ayarlar yapmak gibi bazı ayarlar bu bölümden kısa yoldan halledilebilir.

Açık olan pencere butonları çalışan uygulamalar , aktif uygulamayı (kullanıcının o an üzerinde çalıştığı uygulamaya aktif uygulama adı verilir) ve pasif uygulamaları (kullanıcının çalışmak üzere açtığı ancak o an üzerinde çalışmadığı program yada uygulamalara pasif uygulama adı verilir) gösteren düğmelerdir. Aktif uygulama görev çubuğunda içe doğru basık ve diğerlerinden farklı renkte görülür. Yukarıdaki şekilde dikkat edilirse iki uygulama çalışmaktadır. Bunlar Adobe Photoshop ve Internet Explorer uygulamalarıdır. Dikkat edilirse Adobe Photoshop uygulaması , Internet Explorer uygulamasına göre daha basık durmaktadır. Bu durumda kullanıcının çalıştığı uygulama Photoshop uygulamasıdır. Kullanıcı Internet Explorer programını çalıştırmış ama şu an üzerinde çalışmamaktadır.

NOT:YENİ SEÇENEĞİ İLE YÜKLÜ OFİS SÜRÜMLERİ OLUP OLMADIĞINIDA BULABİLİRİZ.

Yeni seçeneği , adından da anlaşılacağı gibi yeni bir şeyler oluşturmak amacıyla kullanılmaktadır.

Klasör ve Kısayol seçenekleri bütün bilgisayarlarda aynı şekilde iken alt bölmedeki seçenekler bilgisayara kurulu (yüklü) programlara göre değişiklik gösterebilmektedir.

Yeni bir klasör oluşturmak için Klasör seçeneği seçilmelidir. Bu seçenek seçildiğinde ekranda yeni bir klasör oluşturulmuş ve sizden bir isim istiyor olacaktır. Bu durumda klasöre vermek istediğiniz ismi yazıp enter tuşuna basmalısınız. Bu işlemi yeni klasör seçeneğini seçtikten hemen sonra , başka hiçbir yere

tıklamadan yapmalısınız. Eğer bu işlemten sonra ekranın herhangi bir yerini tıklarsanız klasörünüzün ismi "Yeni Klasör" olacaktır. Klasöre isim vermek için bu klasörü seçip F2 tuşunu kullanabilirsiniz.

Yandaki şekildeki durumu elde ettikten sonra klasöre vereceğiniz ismi yazın ve enter tuşuna basın.

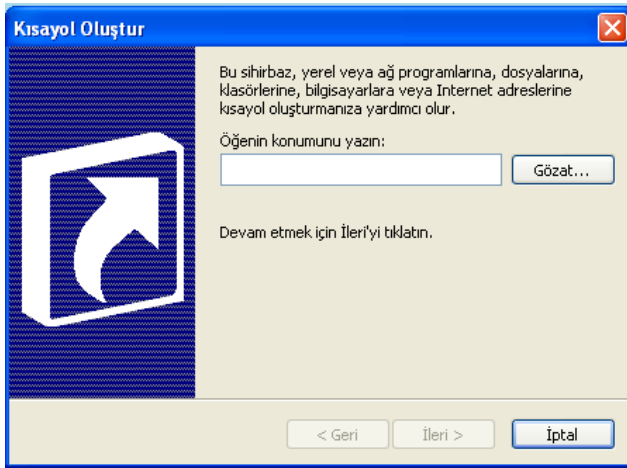

Böylelikle yeni klasörünüzü oluşturmuş olacaksınız. Artık içerisine istediğiniz bilgileri yazabilirsiniz.

Bir programı çalıştırmak için normalde (Başlat menüsü ve masaüstündeki özel simgeler olmasaydı) programın yüklü olduğu adrese gidip dosyayı çift tıklamanız gerekecekti. Örneğin Microsoft Word programını çalıştırmak için normalde sırasıyla aşağıdaki simgeleri çift tıklamanız gerekecekti:

Bilgisayarım → C: Sürücüsü → Program Files → Microsoft Office → Office → Winword.EXE

Görüldüğü gibi ancak 6 kez çift tıklayarak dosyayı çalıştıracaktınız. Ancak bu dosyaya bir kısayol tanımlayarak bu işlemi sadece bir kez çift tıklama yoluyla gerçekleştirebilirsiniz. Kısayol dosyaları bu 6 çift tıklama işini sizin için yapacaktır. Masaüstünde sağ tuş → Yeni → Kısayol seçeneği seçildiğinde Aşağıdaki şekilde karşılırsınız.

yazabilirsiniz.

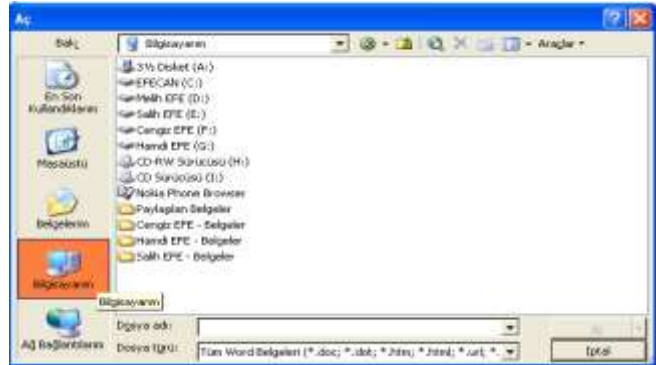
Göz at butonunu tıkladığınız zaman karşınıza aşağıdaki gibi bir diyalog kutusu daha gelecektir.

Çıkan kutuda sol taraftan Bilgisayarım seçeneğini seçin daha sonra orta alandan C: sürücüsünü çift tıklayın. Yine bu alandan sırasıyla adresi bulun. En son dosyanın ismini çift tıklayın.

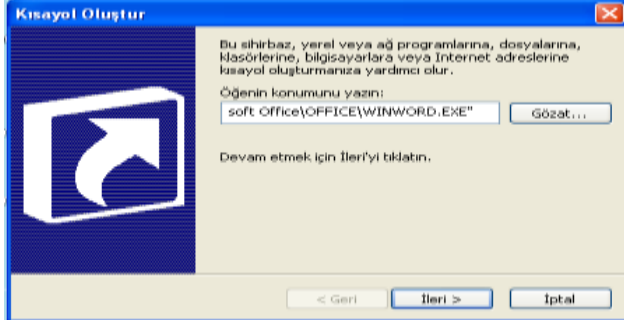
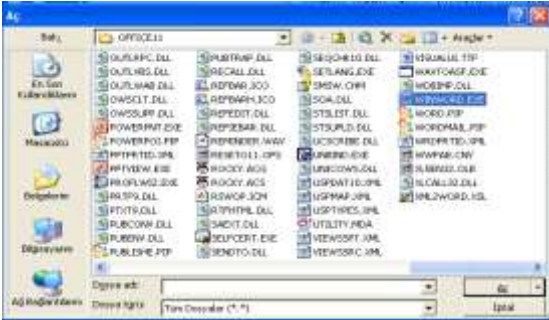
Çıkan bu kutuda beyaz kutucuğa açılmasını istediğiniz dosyanın adresini yazmalısınız. Örneğin Word dosyası için :

"C:\Program Files\Microsoft Office\Office\Winword.exe"

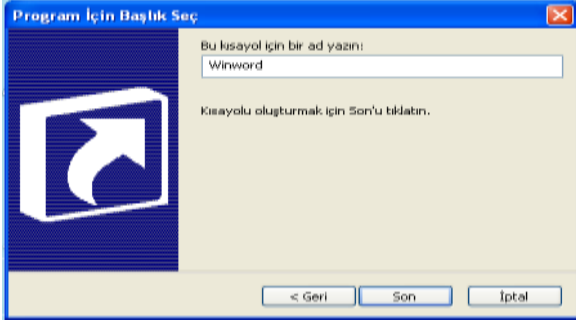
Yazmalısınız. Ancak bu yöntem uzun ve zahmetli bir iştir. Bu yazıyı uzun uzadıya yazmak yerine Göz at butonunu kullanarak hiç klavyeye dokunmadan bu adresi

Bu işlemi yaptıktan sonra dosya ismi ve adresi otomatik olarak kutucuğa yazılacaktır.

Bu işlemlerden sonra İleri butonuna basarak bir sonraki aşamaya geçmelisiniz.

Bu bölümde kısayol dosyanız için bir isim tanımlaması yapmalısınız. Dilerseniz hiçbir değişiklik yapmadan , dilerseniz bir isim belirledikten sonra Son butonuna tıklayarak işleminizi tamamlayabilirsiniz. Bu durumda aşağıdaki gibi bir simge ile karşılaşacaksınız.

Bu dosya çift tıklanıldığında doğrudan Word programı çalışacaktır. Dikkat edilirse dosyanın sol alt köşesinde bir ok simgesi vardır. Bütün kısayol dosyalarında şeklinde bir simge bulunmaktadır.

Bilgisayarım içerisinde Görünüm → Ayrıntılar seçeneğinde Sürücü Adı , Tipi , Toplam kapasitesi ve Dolu olan Alanı hakkında bilgi alınabilir.

Bilgisayarım içerisinde sağ tuş → Özellikler seçeneğinde Bilgisayar hakkında bir takım bilgilere ulaşılabilir. Bu konu Denetim Masasında daha ayrıntılı olarak anlatılacaktır.

NOT:DOSYAMIZ AÇIK YADA ÇALIŞIYORKEN YENİDEN ADLANDIRMA, TAŞIMA, SİLME,KESME İŞLEMLERİ GERÇEKLEŞMEZ.

NOTLAR:

GÖREV ÇUBUĞU ve GÖREV ÇUBUĞU ÜZERİNDE SAĞ TUŞ

Şu anda açık olan programların geçiş düğmeleri

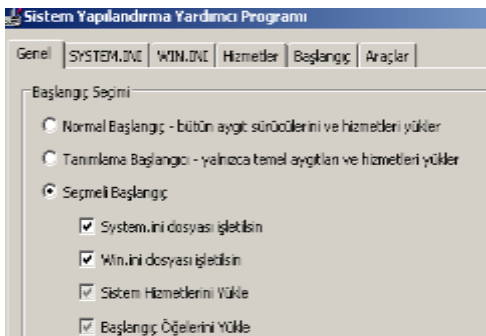
Hızlı başlat düğmeleri

Şu anda bellekte açık olan, arka planda çalışan program simgeleri

Görev çubuğunun tanımı daha önce söylenmişti. Açık olan pencereler hakkında bilgi vermek (aslında çalışan uygulamalar hakkında) ve bu uygulamalar arasında geçişi sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Görev çubuğu üzerinde bulunan başlat düğmesi Windows ta en çok kullanılan öğelerden bir tanesidir. Başlat düğmesini tıkladığınızda karşınıza aşağıdaki gibi bir menü çıkacaktır.

Bu menüde standart olarak şu seçenekler bulunur.

MSCONFIG :Başlangıç dosyalarını ayarlamamızı sağlar. Bu menüde Başlangıç sekmesine tıklandığında, windowsun başlangıçta yüklediği görev çubuğunu sağ tarafında yer alan program simgelerinin kontrol edildiği kısım karşımıza çıkar.

Sistem Yapılandırma Yardımcı Programı		
Genel	SYSTEM.INI	WIN.INI
Hizmetler	Başlangıç	Araçlar
Başlangıç Öğesi	Komut	Konum
☒ NvCpl	RUNDLL32.EXE C:\WI...	HKLM\SOFTWARE\Microsoft\Windows
☒ tsnp2std	C:\WINDOWS\tsnp2st...	HKLM\SOFTWARE\Microsoft\Windows
☒ vsnp2std	C:\WINDOWS\vsnp2s...	HKLM\SOFTWARE\Microsoft\Windows
☒ Logi_MwX	Logi_MwX.Exe	HKLM\SOFTWARE\Microsoft\Windows
☒ iTouch	C:\Program Files\Logit...	HKLM\SOFTWARE\Microsoft\Windows
☒ egui	"C:\Program Files\ESE...	HKLM\SOFTWARE\Microsoft\Windows
☒ MSASCui	"C:\Program Files\Win...	HKLM\SOFTWARE\Microsoft\Windows
☒ GoogleToolbarNotifier	C:\Program Files\Goog...	HKCU\SOFTWARE\Microsoft\Windows
☒ Reader_sl	"C:\Program Files\Ado...	SOFTWARE\Microsoft\Windows\Curre
☐ RunDll32 cmicnfg	RunDll32 cmicnfg.cpl,...	SOFTWARE\Microsoft\Windows\Curre

Sağ taraftaki şekilde başlat da yüklü ve yüklü olmayan programların listesini görmekteyiz. Örnek verecek olursak Google toolbar yüklü Reader programı aktif değil. Kullanıcılar zorunlu ihtiyaç duymadıkları programları başlatan aktif etmeyerek Windows' un daha hızlı çalışmalarını sağlarlar. Tabi ki bu işlemler için yetkili kullanıcı olmak gerekir.

Not:Başlangıçta bilmediğimiz program kısa yollarını da kaldırabiliriz, yada aktif etmeyebiliriz bu sayede trojan virüslerini engelleyebiliriz.

İşlemlerin bitirilmesi sonucunda program kullanıcıya yeniden başlat yada sonradan başlat seçeneklerini sunarak işletim sisteminin yapılandırmasını bitirilmiş olur.

Önemli Sistem Klasörleri ve kullanıcı klasörleri

Bilgisayarımızda işletim sistemi (Windows XP) genellikle harddiskin C: sürücüsüne yüklenir. Bu sebeple C: sürücüsünde sisteme ait önemli klasörler bulunur.

Windows klasörü : Windows işletim sisteminin dosyaları bu klasörün içindedir. Ayrıca bilgisayarımıza sonradan yüklediğimiz bütün programların sistem dosyaları da bu klasörün içerisine aktarılır.

Program Files klasörü : Bilgisayarımıza yüklediğimiz programların yüklenmesi sırasında hangi klasöre yükleneceği sorusu ekrana geldiğinde varsayılan olarak bu klasör tercih edilir. Yani bilgisayara yüklediğimiz programların dosyaları bu klasör içerisine kopyalanır. **Başlat menüsündeki Programlar** bölümünde yer alan **kısayolların** büyük bir bölümü bu klasördeki program dosyalarına bağlıdır.

Documents and Settings klasörü : Denetim masasındaki **kullanıcı hesapları** bölümünden windows'a tanıtılmış her kullanıcı için bu klasörün içine bir **kullanıcı klasörü** oluşur. Her kullanıcı klasöründe o kullanıcının masaüstü ayarları, belgelerim klasörü, sık kullanılan dosyaları ayrı ayrı yer alır. Böylece her kullanıcı kendi hesabı ile sisteme giriş yaptığında kendisine ait masaüstü ayarları ve belgelerim klasörü ile karşılaşır.

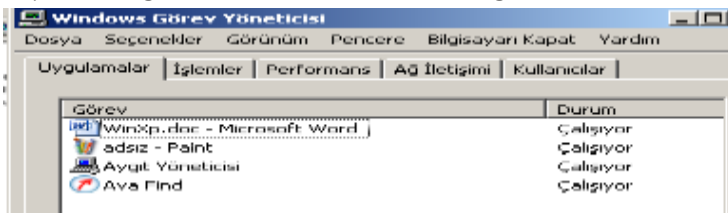
not: *Paint programında kaydedilen dosyalar genelde jpg ve bmp uzantılı olarak kaydedilmektedir. Jpg dosyaları az yer kaplamakta fakat çözünürlükten kaybetmektedir. Bmp ise çok yer kaplayıp çözünürlük olarak bmp ye oranla daha gelişmiştir.*

Pano kopyalama : Klavyedeki Print screen tuşu kullanılarak hafızadaki bir görüntü grafik destekli programlar ile resim özelliğine dönüştürülebilir. Bu sayede bilgisayar ekranındaki bir görüntü resim olarak saklanır. Bu işlem için printscreen tuşuna basıldıktan sonra paint programı çalıştırılır. Düzen menüsünden yapıştır (ctrl + v) aşağıdaki şekilde çıktı örneği verilmiştir. İstenmeyen görüntüler paint ve benzeri programlarda kesme işlemine tutularak daha düzgün bir şekil elde edilebilir.

Bu işlem için paint programındaki araç kutusunda yapılır. Unutulmaması gereken nokta hafızaya atılan her türlü bilgi resim olarak işlem görür. Bazı bilgisayarlarda çalışan bazı görüntüler hafızadan paint programına aktarıldığında ekranda siyah bir görüntü olabilir. Bunun nedeni ekran gördüğümüz görüntü bir tv yayını ve canlı bir yayın olabilir.

Görev yöneticisi: Windowsda en çok kullanılan programlardan bir tanesidir. genellikle programları kapatamadığımız zaman , çıkışı bulamadığımız durumlarda alt+ctrl+del tuşlarına bir kez bastığımızda

standart olarak görev yöneticisi karşımıza gelir. İstenilen programın üzerine gelinerek mousun sağ tuşu ile görevi sonlandır yapabiliriz. Ayrıca görev yöneticisi menüsünde yer alan işlemler ve uygulamalar sekmesini açıklayacak olursak ;

Uygulamalar kullanıcıların çalıştırdığı programlardır.

İşlemler ise sistemin işletim sistemi devreye girmez çalıştırdığı programlar ve kullanıcıların çalıştırdığı uygulamalarda da bu kısımda yer almaktadır.

Sistem

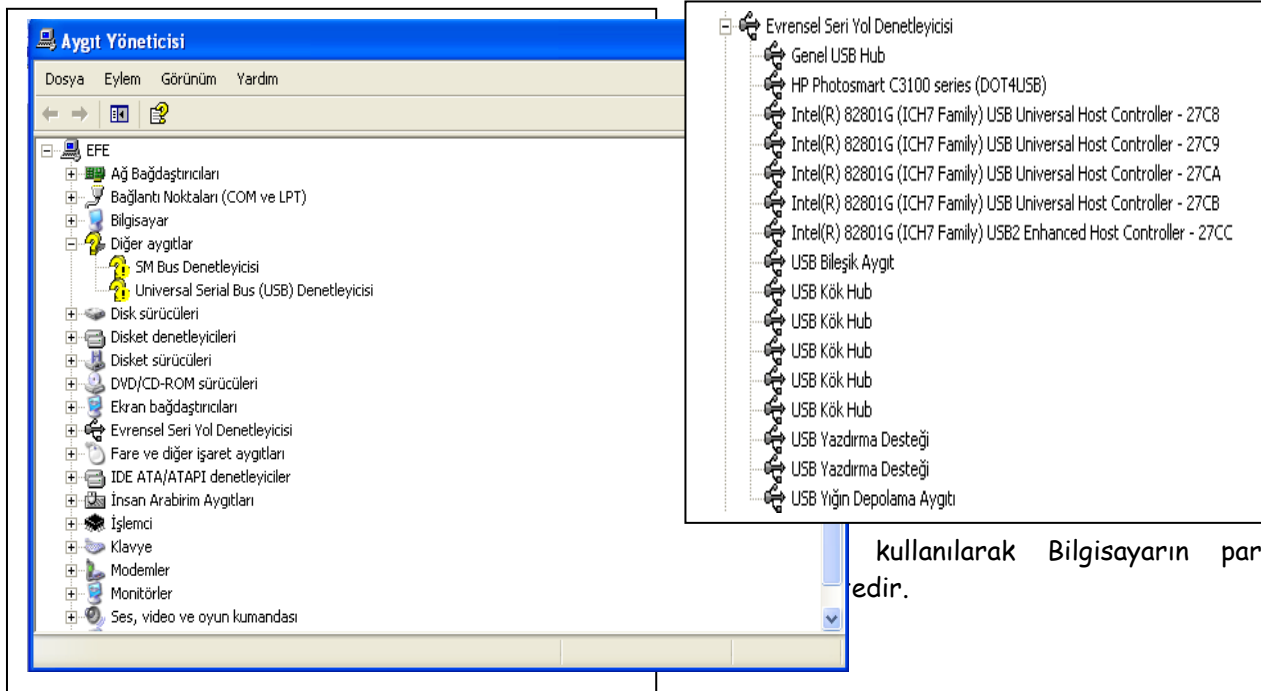
Sistem

Bilgisayara bağlı bütün donanım parçaları hakkında bilgi almak veya ayarlamalar yapmak için kullanılan önemli bir seçenektir. Bu seçenek seçildiğinde aşağıdaki diyalog kutusu ile karşılaşılır.

Bu pencerede Genel ve Bilgisayar Adı sekmelerinde Bilgisayarın genel özellikleri öğrenilebilir ve bazıları üzerinde değişiklikler yapılabilir. Donanım sekmesi , bilgisayara bağlı bütün donanım parçalarının durumları hakkında bilgi almak ve bunlar üzerinde bazı değişiklikler yapmak amacıyla kullanılmaktadır.

Bu sekme seçildiğinde çıkan bölümde bulunan Aygıt yöneticisi isimli buton tıklanırsa aşağıdaki gibi bir pencere açılacaktır.

EVRENSEL SERİ YOL DENETLEYİCİSİ

kullanılarak Bilgisayarın parçalarıdır.

Paket program yüklenmesi

Günümüzde paket programlar otomatik yüklenme dediğimiz autorun özellikli programlardır. Kullanıcıya yükleme işleminin nasıl yapılacağı(tam,kısa ,seçerek) ve hangi ortama yapılacağı sorulur. Yükleme işlemi sonunda paket programın lisans işlemi yapılır. Bazı programlar bu menü yüklemenin en başında karşımıza gelir satın alınmayan yada serial adını verdiğimiz program bilgi kodlarına sahip değilsek genelde deneme sürümlerini (1 aylık olarak) yükleyebiliriz.

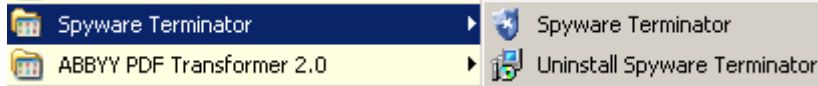
not eski paket programları install.exe , kur.exe , yükle.com , setup.com dosyalarını araştırıp bularak yükleyebiliriz. **BİLİYORUZKİ BU DOSYALAR AYNİ ZAMANDA PROGRAM OLARAK ADLANDIRILMAKTADIR.**

not paket programın yüklenmesi esnasında paket programın işletim sisteminde eski sürümü var ise bu işlem güncelleme sürüm yükseltme olarak karşımıza çıkar. Ancak kullanılan paket programın yeni sürümü

işletim sisteminde mevcut ise eski sürümü işletim sistemine yükleyemeyiz. İşletim sistemi buna müsaade etmez.

PAKET PROGRAMLARIN KALDIRILMASI

Başlat menüsündeki programın **geri yükle** , **uninstall** kısımlarından

yada **denetim masası** **program ekle kaldırdan** kaldırabiliriz.

not programların kaldırılması esnasında programın açık olmamasını unutmamalıyız.

Program Ekle Kaldır : Bu seçenek seçildiğinde aşağıdaki gibi bir pencere açılacaktır.

Kullanılmayan bir programı temizlemek için sol taraftan **Program Değiştir - Kaldır** seçeneği seçilir. Bu işlemten sonra orta alana bilgisayara tanıtılmış olan programların listesi gelecektir. Kullanılmayan program seçilerek **Değiştir / Kaldır** butonuna basılır. Ekranda **Kaldırmak istermisiniz** şeklinde gelecek olan soruya **Evet** yada **Tamam** cevabını verdiğinizde program ve bu programla ilgili dosyalar tamamen silinecektir.

Yeni bir program kurmak için Sol taraftan **Yeni program ekle** seçeneği seçilir. Ekrana gelen bölümden **CD** veya **Disket** seçeneği seçilerek Ekrandaki yönergeler takip edilir.

Dosyaların Sıkıştırılması ve açılması

Dosyaların sıkıştırılabilmesi için öncelikle virüs olmaması ve dosyanın kapalı olması gerekmektedir.

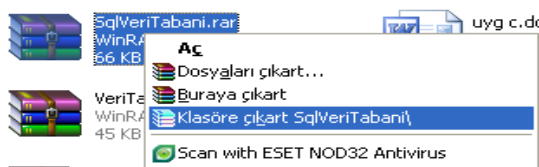
Sıkıştırılmak istenen dosya üzerine gelinir mouse sağ tuşu kullanılır karşımıza otomatik olarak arşive ekle ve arşive eklerar bilgisi gelir. Kullanıcının isteği ile bu iki seçenek den biri kullanılır.

Sıkışmış dosyaların açılması

Sıkışmış dosyanın üzerine gelinerek mouse sağ tuşu kullanılır. Aşağıdaki görüntüye benzer çıktı alınır.

Amaca uygun seçenek kullanılarak dosya açılır.

KLAVYE TUŞLARI

Alt+tab :Pencereler arası geçiş için kullanılır.
Ctrl+esc:Windows bayrağı:Başlat görev çubuğunu aktifleştir.
Ctrl+c:Seçerek hafızaya kopyalar
Ctrl+v:Hafızadaki bilgiyi istenilen yere kopyalar
Ctrl+a:Nesnelerin hepsini seçer
Printscreen:Görüntüdeki bilgiyi hafızaya kopyalar
Alt+crl+Del :Görev yöneticisini aktif eder
Alt+f4:açık pencereleri kapatır.
Ctrl+Z:işlemleri geri alır.

Not klasör adres çubuğundan internet girişi de yapılabilir

Windows açılış , ön yükleme ekranı

Windows 7 "Gelişmiş Ön Yükleme Seçenekleri" (Advanced Boot Options) menüsüne erişmek için, bilgisayarınızı açmanız ve Windows başlamadan önce F8 tuşuna basmanız gerekiyor. **(alıntıdır.)**

Güvenli mod:Windows'u çok az sayıda sürücü ve hizmetle başlatır..sadece gerekli temel özellikleri yükler.

Güvenli mod, bilgisayarınızı sınırlı durumda başlatan bir Windows sorun giderme seçeneğidir. Yalnızca Windows'u çalıştırmak için gereken temel dosyalar ve sürücüler başlatılır. Kullanmakta olduğunuz Windows modunu tanımlamak için, ekranın köşelerinde "Güvenli Mod" sözcükleri görüntülenir.

Ağ ile güvenli mod : Windows'u güvenli modda başlatır ve Internet'e veya ağınızdaki diğer bilgisayarlara erişmek için gereken ağ sürücülerini ve hizmetleri içerir.

Komut istemiyle güvenli mod: Windows'u, olağan Windows arabirimi yerine komut istemi penceresiyle güvenli modda başlatır. Bu seçenek, BT uzmanları ve yöneticiler için tasarlanmıştır.

Windows'u olağan şekilde başlatma : Windows'u normal olarak başlatır..

WINDOWS 8 İÇİN GÜVENLİ MOD

Normal oturum açıkken fare yi ekranın sağ üst köşesine sürükleyin... sağ menü açılacak ayarlar ı tıklayın / güç' ü bir defa tıklayıp shift' e basılı iken yeniden başlatı tıklayın... gelişmiş başlangıç menüsü gelecek / sorun gider /gelişmiş seçenekler/ başlangıç ayarları/ yeniden başlat bu yöntemle açılıştaki f8 menüsü karşınıza gelecek oradan güvenli mod veya ne lazımsa seçebilirsiniz...

